

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania I.B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.
o umorzenie składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 lipca 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 20 kwietnia 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

I odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
II przyznaje adwokat K.K. od Skarbu Państwa - Sądowi
Okręgowego w K. tytułem nieopłaconej pomocy prawnej
udzielonej ubezpieczonemu w postępowaniu kasacyjnym 2.400 zł
(dwa tysiące czterysta) podwyższone o stawkę podatku od
towarów i usług.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację ubezpieczonego I.B. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 13 kwietnia 2015 r. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. o umorzenie składek.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w latach 2005-2006 ubezpieczony prowadził jednoosobową działalność gospodarczą, którą zlikwidował z dniem 15 maja 2006 r. W tym czasie zatrudniał jednego pracownika. W dniu 29 maja 2013 r.

do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wpłynął wniosek I.B. o umorzenie nieopłaconych należności na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe, do opłacenia których był zobowiązany z tytułu tej działalności gospodarczej. Decyzją z dnia 12 sierpnia 2013 r. nr [...] organ rentowy określił - według stanu na dzień 29 maja 2013 r. - podlegające umorzeniu należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy za okresy 04/2005-12/2005 i 04/2006-05/2006. Równocześnie wskazał, iż warunkiem umorzenia należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu. Zaznaczył, iż należności z tytułu składek za okres od 1 stycznia 1999 r. nieobjęte postępowaniem o umorzenie, należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty włącznie. Ponieważ w dniu 9 października 2014 r. organ rentowy ustalił, iż I. B. do dnia 20 września 2014 r. nie uregulował wszystkich należności niepodlegających umorzeniu, zaskarżoną decyzją z dnia 27 października 2014 r. nr [...]1, odmówił ubezpieczonemu umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy za okresy 04/2005-12/2005 i 04/2006-05/2006. Zdaniem Sądu Okręgowego brak uregulowania zaległości w ustawowym terminie musiał skutkować wydaniem przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzji odmawiającej umorzenia należności z tytułu składek.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy dokonał ustaleń stanu faktycznego oraz przeprowadził właściwą ocenę prawną zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Sąd Apelacyjny w pełni podzielił te ustalenia oraz argumentację prawną przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Zważywszy na fakt, że decyzja o warunkach umorzenia uprawomocniła się i na dzień wydania zaskarżonej decyzji z dnia 27 października 2014 r. nie został spełniony warunek umorzenia należności, prawidłowo Sąd Okręgowy oddalił odwołanie od decyzji ZUS odmawiającej umorzenia należności z tytułu składek.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu prawa materialnego: art. 1 ust. 8 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012 r., poz. 1551).

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazując, iż jest ona oczywiście uzasadniona. Oczywista zasadność skargi kasacyjnej polega, jego zdaniem, na pominięciu w procesie orzekania normy wynikającej z art. 1 ust. 8 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność. W decyzji z dnia 12 sierpnia 2013 r. wydanej przez ZUS Oddział w R. nr [...] nie zostały wskazane kwoty należności niepodlegających umorzeniu - podlegające spłacie jako warunek umorzenia należności określonych w decyzji. Art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej, wskazuje natomiast, iż decyzja winna zawierać zarówno kwoty należności z tytułu nieopłaconych składek i innych należności wymienionych w ust. 1 i 6, podlegające umorzeniu, ale również warunki umorzenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571). Chodzi zatem o taką sytuację, gdy nie tylko zgłoszony zarzut jest słuszny, ale także stwierdzona nieprawidłowość jest tego

rodzaju, że powoduje jaskrawą wadliwość zaskarżonego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, LEX nr 2057365).

W orzecznictwie Sądów Apelacyjnych utrwalone jest stanowisko, zgodnie z którym ocena prawidłowości decyzji odmawiającej umorzenia należności wydanej na podstawie art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy z 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność wskutek niespełnienia warunku, o którym mowa w art. 1 ust. 10 nie może się ograniczać do jej zakwestionowania, a w konsekwencji wzruszenia, wyłącznie wobec faktu, że we wcześniejszej decyzji - określającej warunki umorzenia wydanej na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy - organ rentowy ograniczył się do enumeratywnego wskazania wymienionych w art. 1 ust. 1 i 6 należności podlegających umorzeniu i jednocześnie zaniechał takiego enumeratywnego wskazania co do należności nie podlegających umorzeniu, które podlegają spłacie w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia decyzji warunkowej, poprzestając wyłącznie na przywołaniu treści art. 1 ust. 10 i 11 ustawy. Ocena taka powinna być każdorazowo dokonana z uwzględnieniem indywidualnych okoliczności danej sprawy, w tym informacji faktycznie udzielanych przez organ rentowy, oraz zachowania przez płatnika miary należytej staranności w działaniach zmierzających do wywiązania się z obowiązku uregulowania należności nie podlegających umorzeniu w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji wydanej na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 8 lutego 2017 r., III AUa 1576/16, LEX nr 2272105; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 20 stycznia 2017 r., III AUa 1513/16, LEX nr 2265633; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 29 września 2016 r., III AUa 692/16, LEX nr 2151545; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 11 maja 2016 r., III AUa 34/16, LEX nr 2052615; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 8 marca 2016 r., III AUa 1693/15, LEX nr 2012837). Można spotkać się również z bardziej restrykcyjnym stanowiskiem, zgodnie z którym gdyby zamiarem ustawodawcy było zobligowanie organu rentowego do wskazania w decyzji wszystkich należności niepodlegających umorzeniu jako wypełnienie warunku umorzenia należności podlegających takiemu umorzeniu, to takie dookreślenie zamiaru znalazłoby się

wprost w ustawie z 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 5 lipca 2016 r., III AUa 901/15, LEX nr 2138294).

W realiach niniejszej sprawy bezsporne było, że ubezpieczony, pomimo skutecznego doręczenia mu decyzji warunkowej, nie wniósł od niej odwołania. Co więcej, przez okres 12 miesięcy nie podjął żadnej inicjatywy zmierzającej do ustalenia, jaka jest kwota należności niepodlegających umorzeniu, które powinien spłacić. Nie występował do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ani z wnioskiem o udzielenie informacji w przedmiocie wysokości należności niepodlegających umorzeniu, ani z wnioskiem o wydanie decyzji w tym zakresie na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy systemowej. Niewątpliwie zaś posiadał wiedzę, że takie należności niepodlegające umorzeniu istnieją, a ich spłata w określonym terminie jest warunkiem umorzenia należności umorzeniu podlegających.

Argumentacja ubezpieczonego godzi nadto w istotę prawomocnej decyzji, której strona nie zaskarżyła. Stosownie do treści art. 16 § 1 k.p.a. decyzje, od których nie służy odwołanie w administracyjnym toku instancji lub wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy, są ostateczne. Uchylenie lub zmiana takich decyzji, stwierdzenie ich nieważności oraz wznowienie postępowania może nastąpić tylko w przypadkach przewidzianych w kodeksie lub ustawach szczególnych. Statuowana w powyższym przepisie zasada trwałości oznacza przyjęcie domniemania legalności (prawidłowości) i mocy obowiązującej decyzji ostatecznych. Takie stanowisko zajął również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 października 2010 r., IV CSK 206/10, LEX nr 677776, w którym orzekł, że ostateczna decyzja administracyjna wydana w kwestiach należących do drogi postępowania administracyjnego jest wiążąca w sprawie cywilnej, a jej zmiana, uchylenie, stwierdzenie nieważności lub niezgodności z prawem dopuszczalne jest, stosownie do art. 16 k.p.a., jedynie w wypadkach wskazanych w ustawie.

Sumą przedstawionych rozważań jest konkluzja o niewystąpieniu przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Analiza akt i środka zaskarżenia nie upoważnia również do twierdzenia, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie czy też doszło do nieważności postępowania.

Nie znajdując podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji. O kosztach pomocy prawnej udzielonej z urzędu rozstrzygnięto na podstawie § 8 pkt 5 w związku z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. poz. 1801).